

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

2 Ob quam potissimum rationem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

August.
Dies festi in
honorem
Virginis di-
casi.

August.
And. Ieros.
Athana
Leo Papa
Conc. Tol. 12.

Niceph.
Paul. Diac.

Grego. Nys.
Chrysost.
Cyril. Alex.
Scrius.
Leo Papa.
Alb. Flac.

Conc. Mog.
Conc. Lug.

Conc. Basili.

Ioan. Cleon.
dagus.

Six. V. Pap.

Antonin.

autem aduentum, dum in vita mortali exiit, à fidelibus omnibus, qui illam cognoscebant, in summo honore est habita; vt ex antiquis historiis constat, & ex Epistolis Ignatii ad Ioannem Euangelistam. Postquam verò in cælum translata est, singulari cultu est ab vniuersa Christi Ecclesia celebrata. Cuius rei certam fidem faciunt: primò vniuersalis consensus, & traditio Ecclesie, cuius initium ignoratur, quod teste August. lib. 4. de Bap. ca. 24. certum indicium est huiusmodi traditionem vsque ad Apostolorum tempora esse reuocandam. Secundo ex antiquorum Patrum certis testimonijs, quæ partim in superioribus attulimus, agentes de dignitate, gratia, & gloria Beatæ Virginis, partim in sequentibus sectionibus afferemus. Tercio ex diebus festis, quos Deo in memoriam, & honorem Virginis Ecclesia dicauit. Cuiusmodi sunt, in primis festum Annuntiationis, in quo ante mille annos, conciones habere Augustin. Andreas Ierosolymitan. & alij. Et multo antiquius esse constat ex Athana. de sanctissima Deipara, & ex Leone Papa, epistol. 4. capite 2. & ex Concilio Tolet. 12. cap. 1. quibus locis significatur festiuitatem hanc esse ab Apostolis institutam. Aliud festum est Purificationis Virginis, quod nonnulli existimantur tempore Iustiniani Imperatoris fuisse institutum ex Nicephor. libr. 17. hist. cap. 28. & Paulo Diaco. lib. 10. rerum Romanarum. Sed licet fortasse eo tempore fuerit speciali præcepto sancitum, seu renouatum: solennitatem autem ipsam antiquiorem fuisse, constat ex Gregorio Nyssen. Chrysostom. Cyril. Alexand. concionibus de Purificatione, quæ apud Surium leguntur. & ex Leone Papa, supr. Et de hoc videri possunt, quæ tradit Alb. Flaccus, libro de diuin. offic. de Purificatione. Tertium est festum Assumptionis, de quo in superioribus dictum est, & huius, ac præcedentis meminit Concilium Maguntiacum sub Carolo Magno, capit. 36. Conc. Lugdun. capit. 1. de consec. distin. 3. Quartum est festum Natiuitatis Virginis, de cuius antiquitate diximus sup. agentes de prima sanctificatione Virginis. His quatuor festiuitatibus, quæ celebriores & antiquiores sunt, additæ sunt aliæ in Ecclesia Roma. Quinta ergo est festiuitas S. Mariæ ad nives, ante mille ducentos annos, tempore Liberij Papæ instituta ob diuinam reuelationem, vt constat ex eius gestis, & ex antiquissima traditione, & ex insigni monumento, quod Romæ adhuc extat. Sexta est visitationis, quæ in Ecclesia Græca antiquior est, vt constat ex Græcorum Calendar. In Latina vero ab Urbano 6. ante ducentos annos fuit instituta: postea vero in Concilio Basiliensi confirmata, vt constat ex Sessione. 43. huius Concilij. Septima est Conceptionis eiusdem Virginis, de qua supra disputatio. 3. sectio. 5. late dictum est. Octaua est Præsentationis Beatæ Virginis in Templo, quæ ante multos annos in Ecclesia Latina inchoata est. Nam in constitutionibus Manuelis Imperatoris, quas in Latinum vertit Ioannes Cleonagius, quædam extat tit. de ferijs, constitut. 1. qua præcipitur hoc festum seruari, ac celebrari die 21. Nouemb. quæ constitutio facta est ante quadringentos quinquaginta annos tempore Cælestini secundij. Et quantuis non fuerit in vniuersali Ecclesia iam inde introducta: à multis tamen Ecclesijs celebrata est, præsertim in Hispania, actandem à Sixto Quinto vniuersali Ecclesie proposita. Vnde nunc rectè quadrat (quod ab Anton. par. 4. tit. 15. cap. 24. §. 3. animaduersum est) cum in Ecclesia octo sint solennitates Deo in solum ipsius cultum dicatæ, scilicet Trinitatis, Pentecostes, Natiuitatis, Circumcisionis, Epiphaniæ, Resurrectionis, Ascensionis, & corporis Christi, tot esse vniuersales festiuitates in Virginis honorem eidem Deo consecratas. Quibus addi possunt singulares festiuitates Virginis, quæ in diuersis prouincijs celebrantur. Quales sunt in Hispania festum Expectationis Virginis, ante nongentos annos

institutum, vt ex Concilio decimo Toletano constat, & festum Descensionis eiusdem, quod in Ecclesia præsertim Toletana antiqua traditione colitur, & vtraque festiuitas à Gregorio decimo tertio nuper confirmata est. Tandem in vniuersa Ecclesia dies Sabbathi in peculiarem Virginis memoriam, & honorem destinatus est. Cuius rei certum initium reperire non potui: dicitur autem inchoata fuisse in Concilio Claramontano, sub Urbano II. ante quingentos annos, quod tamen Concilium nunc non extat.

Quartò principaliter testantur eandem traditionem antiquissima templa Deo in honorem Beatæ Virginis consecrata, quorum tam frequens est in historiis mentio, tamque euidentis experientia: cum maiorum traditione coniuncta, vt superuacaneum sit in eis numerandis immorari. Quod maximè illud confirmat, quia in huius cultus confirmationem magna, & frequentia miracula in huiusmodi templis Virgineis Deus operatur. Legantur, quæ eruditè congerit Canisius lib. 5. de B. Maria, capit. 23. 24. 25. & quæ cap. 22. refert de imaginibus Virginis, & veneratione earum eandem veritatem confirmare possunt. De qua re multa attigimus præcedenti tomo agentes de imaginum adoratione.

Ex quibus omnibus constat adorationem hanc, quæ Virgini debetur, & eique ab Ecclesia tribuitur, cultu Religiosum continere, quia & in Dei honorem redundat, & ad pietatem, & spirituale bonum animarum conducit. Quod maximè confirmant ea quæ de simili cultu religioso Sanctorum in genere diximus, & in sequentibus sectionibus amplius explicabitur.

SECTIO II.

Ob quam potissimam rationem Beata Virgo sit adoranda.

Expedita quæstione, an sit hæc adoratio, vt explicemus qualis, seu cuius rationis illa sit, oportet obiectum eius explicare. Et quoniam de materiali obiecto constat, cum de Beata Virgine sermo sit, solum superest, vt formalem rationem huius adorationis explicemus. Triplex enim potest ratio adorationis in Virgine intelligi.

Prima igitur ratio, propter quam potest Virgo adorari, extrinseca est, qualis in reliquis, vt in cruce, vel clauis Christi reperitur. Sicut enim crux, & Christum tetigit, & instrumentum fuit nostræ redemptionis, ita multo perfectius Beatissima Virgo, & Christum tetigit, & ad nostram redemptionem est cooperata. Hoc igitur modo adorabilis est Beata Virgo ratione extrinseca, id est, quatenus Christum tetigit, ita vt tota ratio huius adorationis sit Christus. Ita sentit D. Thom. sup. q. 25. art. 5. Vbi Caiet. id clarius exponit. Est tamen ex eisdem authoribus, & alijs Theologis in 3. di. 9. obseruandum, quanquam hæc ratio speculatiue considerata sufficiens sit, vt propter eam Virgo sit adorabilis: practicè tamen, scilicet in vsu non esse hoc modo adorandam, præsertim communi, ac publica Ecclesie adoratione, non quia hoc sit intrinsece malum, nam reuera non est. Nam si quis idoneus sit ad discernendas rationes adorationis, & cauendum omne periculum, & ad scandalum vitandum, nulla est in huiusmodi adoratione deordinatio, aut malitia. Sed tamen illius communis vsus vitandus dicitur. Primo, propter periculum, quod esse potest in adoranda creatura rationali propter diuinam excellentiam, licet extrinsece applicatam. Cum enim creatura rationalis per se sit capax absolutæ adorationis, propter aliquam intrinsecam excellentiam, fieri potest, vt homines, præsertim ignorantes, in errorem labantur diuinam illi tribuentes excellentiam. Propter quam causam supe-

Conc. Tol. X

Templa in
honorem
Virginis co-
secrata.

Lac.

Philip

Dam

Domi
Virgo
creat
conne
utur

Prima ratio
adorationis
Virginis.

D. Thom.
Caietan.

Rap

Ang

Bern
Pet.
7. Sy

superiori libr. diximus, neque hominem, ut est ad imaginem Dei, neque Sanctos, ut singulari modo sunt templa Dei, esse latria adorandos propter diuinam excellentiam. Secundo, quia maior honor personae adoratae est, quod propter intrinsecam, & propriam excellentiam colatur, quam propter intrinsecam habitudinem contactus, v. g. aut representationis: quia huiusmodi honor potius est testimoniū excellentiae illius personae, propter quam fit adoratio, quam eius in quam materialiter terminatur adoratio.

Secunda ratio adorantis in Virginis. Secundo adorari potest B. Virgo propter intrinsecam sanctitatem, quā habet: quod est per se notum ex his quae in genere de adoratione sanctorum dicta sunt Quia in B. Virgine est sanctitas eiusdem rationis, & maioris perfectionis, ut supra probatum est.

Tertia ratio adorantis in Virginis. Tertia ratio propter quam est adorabilis B. Virgo assignari potest dignitas matris Dei. Hoc sumo ex D. Thom. in 2. 2. q. 103. ar. 4. ad 2. & ita declaratur. Quia haec dignitas distincta est a dignitate gratiae & altioris quodammodo rationis, quam illa, ut in principio huius materiae ostendimus. Rursus non est extrinseca, sed propria, & intrinseca ipsius Virginis, siue in ea intelligatur esse physice, propter relationem realem ad Christum, quae est in Virgine, siue moraliter, ut eodem loco supra citato explicui, sicut dignitas Regis est in Rege, quod satis est ad absolutam, & propriam adorationem. Est ergo adorabilis Virgo propter hanc dignitatem, sicut ipsa dixit, Lucae 1. *Quia fecit mihi magna qui potens est.* Et quia respexit humilitatem ancillae suae, ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes: ut illi non incommode applicare possimus verba apostoli ad Philip. 2. *Humiliavit semetipsum propter quod & Deus exaltavit illam, & dedit illi nomen quod sub Deo est super omne nomen,* scilicet, nomen matris Dei, ut in hoc nomine omne genu flectatur congruenti, & accommodata adoratione. Ut enim supra ex Damasceno dicebamus orat. 2. de Assumptione Virginis, *Decet matrem ea quae filij sunt possidere, & ab omnibus rebus adorari.* Ex quibus verbis confirmatur, & magis explicatur hic titulus adorationis. Nam Beata Virgo eo quod mater Dei est, habet speciale quoddam ius, & dominium in omnes creaturas, sed vnicuique iure dominij debetur ab inferioribus adoratio: ergo. Maior patet ex sanctis Patribus, qui primo fundant hoc dominium in coniunctione, & affinitate inter Deum, & Virginem. Athanasius, sermo de sanctissima Deipara. *Quia ipse Rex est, & Dominus, mater quae eum genuit, & Regina, & Domina vere censetur.* Et infra quasi explicans, vel limitans hoc dominium dicit esse secundum sexum femineum, ac si deceret esse tale, quale esse solet in vxore, vel matre, propter coniunctionem ad Regem. Quamquam enim non solet habere supremum dominium: suam tamen potestatem impetrandi habet, & omnes illi, tanquam dominā, ac superiori deferunt. Vnde Damascenus lib. 4. de fide, cap. 15. *Vere enim, inquit, rerum omnium conditrix domina effecta est, cum creatoris mater exiit.* Et August. ser. 35. de Sanctis, agēs de hac matris dignitate, *Quid, inquit, dicam pauper ingenio, cum de te quidquid dixerō, minor laus sit quam dignitas tua meretur?* & infra, *Si dominam Angelorum vocitē, per omniā esse probavi.* Et Rupert. li. 3. in Can. circa id Can. 4. *Veni coronaberis, ita (inquit) coronaberis, ut in caelis Regina sanctorum, & in terris Regina sis regnorum.* Et Ansel. de excellentia Virg. c. 8. *Deus eam cuncta secum creatura perenni iure dominaturam in throno gloriae suae collocavit.* Et eodem modo loquuntur Bern. ser. 1. de Assum. Petrus Dam. ser. 1. de Nati. Mariae. Ac denique VII. Synodus, actione 4. citans Gregorium, eam specialiter vocat, *omnium Christianorum dominā* indicans alium titulum huius dominij, scilicet, quia ad nostram redemptionem singulari modo cooperata est. Sicut enim Christus eo quod nos redemit, speciali titulo Dominus est, ac Rex noster, ita & Beata Virgo propter singularem modum, quoad nostram

Fr. Suarez. tom. 2.

redemptionem concurrat, & substantiam suam ministrando, & illum pro nobis voluntarie offerendo, nostramque salutem singulariter desiderando, petendo, procurando. Propter quod mater etiam omnium hominum dicitur, ut inquit Rupert. lib. 13. in Ioan. *Quia nimirum, saluta omnium causam, tunc sine dolore peperit, quando Deum hominem factum de carne sua genuit. Et tunc magno dolore parturiebat, quando iuxta crucem eius stabat.* Ergo titulus hic maternitatis, ac dominij est sufficientissima adorationis ratio. In quo magna est differentia inter Virginem, & alios sanctos, quidquid Durand. dicat in 3. d. 9. q. 3.

Sed dicit aliquis hanc rationem adorationis non esse à prima distinctam, quia Beata Virgo non aliter effecta est mater Dei, quam concipiendo ipsum, contingendo, & in vtero suo portando. Respondeo esse magnam, & apertam differentiam, quia in prima ratione solum consideratur praecisa ratio contactus, vel representationis, quae, ut sic, non dicit moralem dignitatem propriam creaturae rationalis, sed solum habitudinem quandam, quae in rebus etiam inanimatis reperitur. Item illa prima ratio non requirit causalitatem aliquam nec propriam coniunctionem ad Christum & Deum: sed reperiri potest in qualibet alia persona quae Christum tetigisset. At vero in hac vltima ratione consideratur dignitas omnino propria creaturae rationalis, fundata in vera causalitate matris: & singulari ad Christum coniunctione: sunt ergo hi tituli valde diuersi.

Rursus tamen obijci potest, quia haec dignitas sic explicata, & praecise sumpta, non est sufficiens ratio absolutae adorationis. Nam si à gratia sanctificante separetur, non constituit personam per se adorabilem, ergo hic titulus separatus à secundo non est sufficiens ratio adorationis. Respondeo primo fieri non posse secundum potentiam ordinariam, & iuxta legem quasi connaturalem dignitati matris, quin dignitas gratiae coniuncta sit, & veluti consequatur dignitatem matris, ut in superioribus ostendi: & hoc satis est, ut haec matris dignitas per se, & vi sua intelligatur esse sufficiens ratio adorationis. Secundo admissio illo casu, dupliciter posset fingi: primo, ut ea persona, quamvis esset sine gratia, non tamen esset in peccato mortali, sed veluti in puris naturalibus adiuncta solum dignitate matris Dei, absque vlla alia gratia, vel beatitudine supernaturali, vel ordinatione, vel acceptatione ad illam: & in eo casu dico eam personam fore adorabilem propter dignitatem matris, quia est sufficiens ratio, & non esset impedita. Secundo potest fingi talis persona in statu peccati, & inimicitiae diuinae, & in eo statu non posset adorari cultu saltem religioso, quia peccatum existens redderet illam indignam tali adoratione, & impediret rationem aliam propter personae indignitatem.

SECTIO III.

Cuius speciei & virtutis actus sit hac Virginis adoratio.

*E*xplicato formali obiecto huius adorationis, facile erit exponere, & cuius naturae sit, & ad quam virtutem pertineat. Primo enim de fide certum est, Beatam Virginem non posse adorari propria, ac perfecta latria. Haec enim soli Deo debetur propter excellentiam infinitam, & increatam, quam Virgini attribui idolatria esset, & hoc sensu Epi. & Damasc. damnant, ut haereticos Collyridianos, qui Virginem latria colebant, & eodem dixi Ambros. libro tertio de Spiritu sancto. cap. 12. adorationem Christi propriam non esse cum eius matre communicandam.

Sed contra, nam Ecclesia videtur hanc adorationem Virgini tribuere, dum eam vocat spem nostram

Rupert.

Durand.
Obiectio.

Respons.

Obiectio.

Respons.

Obiectio.

S

itram